

EL BUTLLETÍ OFICIAL DE L'ESGLÉSIA DE GIRONA

ÀNGEL RODRÍGUEZ VILAGRAN

El butlletí oficial del Bisbat de Girona va néixer l'any 1856 sota el nom de *Boletín Eclesiástico del Obispado de Gerona*. El primer número va sortir el 25 de gener d'aquell any sota la direcció del pare Juan Planas. Aquest va ser un dominic exclaustat nascut a Navata (Alt Empordà) el 1812 i mort a Girona el 1886. Va ser descrit com a «elocuent orador sagrado, docto profesor, escritor y publicista» (*Santo Domingo* n. 58, setembre-desembre 1973). Fou vicari provincial dels dominics exclaustats de Catalunya.

En la contraportada hi figurava com a editor responsable Juan Adroher¹ i s'imprimia a la impremta de Melitón Suñer situada al carrer Ballesteries de Girona. A la capçalera hi llegim que sortia sis cops al mes, els dies 5, 10, 15, 20, 25 i 30. Tenia setze pàgines i el format era de catorze centímetres d'ample per vint centímetres de llarg. Es podia comprar a la mateixa llibreria que el senyor Melitón Suñer tenia al carrer Ballesteries o bé per subscripció, que es podia encomanar al mateix director de la revista o bé als arxiprestes.

El 10 de juliol de 1856, sis mesos després que sortís el primer número, el senyor Juan Adroher deixava de ser l'editor responsable. Se'n faria càrrec el mateix impressor de la publicació, el senyor Melitón Suñer. Tres mesos més tard, el 25 d'octubre de 1856, tindria les facultats d'administrar les subscripcions. També el 25 d'octubre de 1856, el pare Juan Planas abandonava la direcció de la revista.

¹ El nom de l'editor responsable de la publicació pot fer confondre qui consulti el primer número del Butlletí. En alguns exemplars del primer número hi figura el nom de Ramon Sambola, però es tracta segurament d'un error, ja que en els altres exemplars que hi ha el nom de Juan Adroher; hi és amb un paper enganxat damunt del de Ramon Sambola. En els següents números, va sortir sempre el nom de Juan Adroher.

BOLETIN ECLESIASTICO

DEL

OBISPADO DE GERONA.

Sale seis veces al mes, en los dias 5, 10, 15, 20, 25 y 30. — Se suscribe en poder del R. D. Juan Planas ó de los Sres. arciprestes, á 12 rs. vn. por trimestre. No se admiten suscripciones por menos tiempo que el de tres meses. — Se insertarán gratis los artículos comunicados sobre materias religiosas, que se presenten al editor, y obtengan su aprobacion.

REFLEXIONES SOBRE LA INCREULIDAD.

II.

Batido mil veces el error por las valientes plumas de los santos padres y doctores de la Iglesia, derrotado por Ambrosio y Agustino en el siglo cuarto, postrado por Próspero y Cirilo en el siglo quinto, herido de muerte por Gregorio y Juan Damasceno en el siglo sexto, pulverizado por Anselmo y Bernardo en los siglos once y doce, enterrado por Buenaventura y Tomás en el siglo trece, aniquilado en fin siempre y todas las veces que ha empeñado lucha con aquellos insignes adalides á quienes Dios encargara la custodia de Israel y la defensa de la religion, parecia lógico, parecia natural que despues de tantos golpes, que despues de tantas heridas, que despues de tantos reveses y desastres, quedase eternamente

El càrrec de Melitón Suñer com a editor responsable duraria poc, perquè un mes després, el 20 de novembre, s'informava a la portada del butlletí que «habiendo el Rdo. D. Juan Planas, digno director que ha sido del Boletín Eclesiástico, cesado definitivamente en este cargo a causa de las nuevas ocupaciones que le han sobrevenido, (...) queda desde el presente constituida la dirección en la Secretaría de Cámara y Gobierno del obispado». Una dada important: a la capçalera se li afegia la paraula «oficial» i el butlletí quedava com a *Boletín oficial eclesiástico del Obispado de Gerona*.

En la contraportada d'aquell exemplar del 20 de novembre de 1856, el nom de Melitón Suñer hi figurava només com a responsable de la impremta del butlletí. La publicació passava a mans institucionals després d'una iniciativa privada, tot i ser dirigida per un frare dominic.

El butlletí gironí és el quart més antic de Catalunya, després del d'Urgell (1853), Barcelona (1855) i Vic (1855).

ELS CONTINGUTS

S'ha de tenir present que quan va sortir el *Butlletí* l'any 1856, era l'única publicació estrictament religiosa de la diòcesi de Girona, perquè el *Full Parroquial* no va veure la llum fins al 1919. Aquest fet, el convertia no només en un recull d'edictes, normatives i disposicions sortides des de la Cúria Diocesana, sinó també en una mena de revista de cultura religiosa per a capellans i laics en general, així com el portaveu del prelat. De fet, ha estat i continua essent l'òrgan oficial del Bisbat de Girona, i és en aquesta publicació en la qual al llarg de la història el bisbe de Girona publica les cartes pastorals i normatives. Per exemple, el bisbe Tomàs Sivilla començaria a redactar cartes als fidels a partir de l'any 1880, quan abans només havia redactat decrets. No hi ha faltat tampoc tot el que fa referència a la Santa Seu, des d'escrits del sant Pare fins a allò que manen les diferents congregacions vaticanes. Seccions de notícies, necrològiques, resultats de col·lectes, recomanacions o prohibicions de llibres són altres coses de què ha informat.

Els primers butlletins que van sortir incloïen reflexions –la primera d'elles va ser sobre la incredulitat, firmada pel mateix director–, pastorals de diferents bisbes de les diòcesis espanyoles, com els de Cadis, Cartagena, Àvila, Cuenca, Salamanca, València, Valladolid o del mateix bisbe de Girona, una secció doctrinal i una altra de notícies. Sovint també s'inserien textos de reflexió i algunes poesies.

En els seus inicis, el *Butlletí* estava obert a la col·laboració dels seus lectors, tal com es llegia a la seva capçalera: «Se insertarán gratis los artículos comunicados sobre materias religiosas, que se presenten al editor, y obtengan su aprobación.» Tanmateix, reproduïa articles d'altres revistes, com *El abogado de las familias* (feta a Girona), o de diaris religiosos, com *La Esperanza* i *El Clamor Público*.

Predominaven, però, les disposicions, normatives, edictes i circulars de caràcter molt oficial, no només de caràcter religiós sinó també de civils. Aquestes provenien del govern espanyol i afectaven d'una manera o d'una altra l'Església. La majoria anaven adreçades als capellans, però també als fidels de la diòcesi.

Cal destacar la gran quantitat de normes morals que s'hi publicaven, si bé van començar a disminuir l'any 1965, un any després de ser nomenat bisbe de Girona Mons. Narcís Jubany.

Els continguts avui

L'objectiu del butlletí avui és, més que mai, ser l'òrgan oficial de l'Església de Girona. És a dir, allò que s'hi publica és l'opinió del Bisbe i de l'Església de la diòcesi de Girona en general. Aquesta funció tampoc no ha variat gaire des dels primers números. Recull els decrets del Bisbe i les disposicions i normatives que han de regir al Bisbat. A més, publica la documentació de l'església diocesana, catalana, espanyola o de la Santa Seu. Per tant, té també un propòsit documental. S'hi publiquen els nomenaments –persones que han estat designades per a un càrrec o una tasca dins de l'Església de Girona– i notificacions de reconeixements d'associacions o moviments. Les normatives que s'hi donen a conèixer van encaminades sobretot als rectors de les parròquies.

El *Butlletí de l'Església de Girona* l'any 2008 està dividit en quatre grans blocs, semblants als que es van introduir l'any 1985 amb la reforma de la publicació: Església Diocesana, Santa Seu, Conferència Episcopal Espanyola i Conferència Episcopal Tarraconense. Les seccions o continguts en cadascun dels blocs són els següents:

a) Església Diocesana

Documents Episcopals. Són decrets del bisbe Mons. Carles Soler Perdigó. Van adreçats principalment als rectors de les parròquies. No tenen una periodicitat fixa.

Orientacions episcopals. Consisteixen bàsicament en la reproducció dels articles que cada setmana el bisbe Carles escriu en el *Full Parroquial*. També inclou homilies o cartes per determinats motius i/o celebracions.

Vicaries Episcopals. Normatives o circulars que vénen dictades des d'algunes de les dues vicaries del Bisbat: Vicaria per a l'Administració dels béns eclesiàstics i la gestió econòmica diocesana o Vicaria per a la Promoció i coordinació de l'apostolat dels laics.

Vicaria Judicial. Informació que afecta aquesta vicaria. Per exemple: la relació de l'activitat del Tribunal Eclesiàstic.

Secretaria General. S'informa, entre altres coses, de: nomenaments, necrològiques de capellans o religiosos, les col·lectes de jornades especials en les parròquies, ordenacions...

Organismes diocesans. Notícies o informes que afecten organismes i delegacions de la diòcesi.

Informació. Recull de les notícies més importants de la diòcesi en les darreres setmanes. Són facilitades per la Delegació de Mitjans de Comunicació del Bisbat de Girona. Es publiquen per deixar constància de les activitats d'Església que es fan i s'organitzen a la diòcesi Girona.

Tanmateix, i sota el títol d'«Elenc d'activitats de la diòcesi durant el mes de...», es detalla dia per dia el que ha fet el bisbe Carles: les reunions que ha mantingut i les visites més destacades.

b) Santa Seu

Documentació Pontificia. Missatges i escrits del papa Benet XVI. Generalment fan referència a jornades anuals de l'Església. Si el sant Pare redacta una encíclica, una exhortació o un altre document d'interès per a l'Església Universal també es publica. S'inclouen documents de Congregacions o Consells Pontificis. Cal destacar que els documents pontificis són traduïts al català.

Secretaria d'Estat. Comunicacions de la Secretaria d'Estat al Bisbat de Girona. Aquestes notificacions són molt minses. La major part del bloc dedicat a la Santa Seu l'ocupa la documentació pontificia.

c) Conferència Episcopal Espanyola

Documentació episcopal. Documents que van adreçats bàsicament als bisbes de la Conferència Episcopal Espanyola. Són redactats per les diferents comissions de la CEE. Es publiquen en castellà.

d) Conferència Episcopal Tarraconense (CET)

Informa d'allò que decideix aquesta Conferència formada pels bisbes de les deu diòcesis catalanes. Quan la CET treu un document es publica íntegrament.

e) Publicitat

La publicitat es concentra a les pàgines que formen la coberta de la publicació. No hi ha anuncis a les pàgines interiors. No és excessiva. Des de fa molts anys, la contraportada l'ocupa tot un anunci de Caixa de Girona amb la relació dels centres de la província de caire social que subvenciona. A la resta de pàgines hi ha entre 1 i 4 anuncis més.

f) Altres

A vegades, i després del bloc dedicat a la Conferència Episcopal Tarraconense, hi ha un apartat anomenat *Estudis* que són, en la majoria de casos, textos de conferències o treballs d'investigació. També, abans d'*Església Diocesana*, existeix una secció titulada *Memoràndum*, que vol ser una mena d'agenda de campanyes, reunions o jornades adreçades especialment als capellans i religiosos.

FORMAT I DISSENY

a) El nom

25 gener de 1856: *Boletín eclesiástico del Obispado de Gerona*

20 novembre de 1856: *Boletín oficial eclesiástico del Obispado de Gerona*

15 gener de 1966: *Boletín eclesiástico del Obispado de Gerona*

Gener de 1975: *Boletín de la Iglesia de Gerona*

Gener de 1977 fins avui: *Butlletí de l'Església de Girona*

b) Mida, nombre de pàgines

La mida no ha variat pas gaire al llarg de la història. Va començar el 1856 amb catorze centímetres d'ample per vint centímetres de llarg, el 1908 va passar a 15 x 20,5 i des del gener 1990 es pot llegir amb format de 22 x16 cm.

El que sí que és més variable és el nombre de pàgines. Va començar amb setze, però la regularitat duraria poc, ja que a partir de l'any 1868 ha anat sempre variant i sense seguir un nombre exacte. Actualment té entre cinquanta i cent pàgines. Això es deu bàsicament a l'extensió no definida dels documents que arriben.

c) Disseny

A partir del 1908, les seccions queden definides i es manté un cert ordre, com també després de la Guerra Civil, el 1939. Ara bé, quan més es va notar un canvi en el disseny i en l'ordre, va ser el gener de 1965. Aquesta nova presentació fou motivada per la importància que des del Bisbat se li donava al *Butlletí* com a instrument pastoral i diocesà, «de aquí la necesidad de que su forma externa, ahora más atractiva y moderna, sea el exponente de un contenido actual e interesante para los sacerdotes y religiosos, y aún para los seglares» (gener 1965, pàg. 24). Constava de tres seccions permanents (Oficial, Pastoral i Informació) i tres més d'intemporals (Espiritualitat, Estudi i Bibliografia). Tal com es llegia en aquell número del mes de gener de 1965, «con toda esta reforma se quiere dar un paso para obtener que el Boletín sea atractivo, interesante, esperado, leído, eficaz: en una palabra, vivo».

El tercer gran canvi va venir vint anys més tard, el gener de 1985, que és el que ha perdurat més o menys fins ara. Es formen sis grans blocs: Església Diocesana, Santa Seu, Conferència Episcopal Espanyola, Legislació Civil, Informació i Bibliografia.

S'ha imprès sempre en blanc i negre, tret de les cobertes. Des de l'any 1990 el color del paper tira més a ivori, com un blanc trencat.

d) Portada

L'any 1923 el *Butlletí* canvia la portada. Abans els continguts començaven a la primera pàgina. Des d'ara passen a la tercera i en portada surt el nom de la publicació, l'escut del Bisbat i el sumari. Les cobertes serviran per posar-hi publicitat, com encara es ve fent fins ara.

BOLETÍN OFICIAL ECLESIAÍSTICO

DEL

OBISPADO DE GERONA

SUMARIO

- I. Conferencias Episcopales (Acuerdos-Aranceles).—
- II. Edicto.—III. Circulares.—IV. Consejo Diocesano de la Doctrina Cristiana.—V. Semana Catequística.—
- VI. Día de la Prensa Católica.

GERONA
TIPOGRAFÍA CARRERAS

A partir de la meitat dels anys 60, les cobertes es van endurir amb un paper tirant a cartró que protegien la resta de pàgines. A la portada hi sortien imatges cada any diferents, relacionades amb la diòcesi de Girona.

Avui, i des de l'any 1990, la portada del *Butlletí* no varia, és sempre la mateixa cada mes. A la part superior s'hi llegeix *Butlletí de l'Església de Girona* i a la part inferior el mes en curs. No hi ha l'escut ni el sumari. El color de les cobertes es canvia cada any.

e) Fotos

Les vegades que s'han publicat fotografies han estat comptades. Sempre amb motiu de la mort, successió o arribada d'un nou bisbe o en casos molt especials. El primer cop que en surt una és el 15 de gener de 1926. Es tracta d'una foto de Mons. Josep Vila Martínez, nou bisbe de Girona.

Cal destacar que l'octubre de 1963 es publica una edició gràfica sobre la vida del fins llavors bisbe Josep Cartaña amb noranta fotografies.

El primer cop que hi apareix una fotografia en color és el juny de 1973. Reprodueix la instantània del papa Pau VI imposant les insígnies cardenalícies al bisbe de Girona Narcís Jubany.

Més reportatges en color que cal destacar són els que es van publicar el mes de desembre de 2001. Onze fotos del comiat del bisbe Jaume Camprodon i disset de la missa de benvinguda del bisbe Carles Soler.

c) Suplements

Com qualsevol altra publicació també ha tingut i té suplements. Per exemple, el 20 d'abril de 1856, va insertar l'obra *Defensa del cristianismo o conferencias sobre la religión* del comte de Frayssinous, bisbe d'Hermòpolis². El motiu era perquè «es la que mejor satisface a todas las necesidades del siglo presente, y que justamente pudiera llamarse el triunfo completo de la religión sobre la impiedad y el filosofismo» (20 abril de 1956, pàg. 261). Es va publicar fins el 20 de març de 1858.

L'any 1941 sortia *Vida Catequística* amb l'objectiu d'informar i formar sobre la catequesi. Tenia habitualment quatre pàgines, i en algunes ocasions

² Hermòpolis era una antiga ciutat d'Egipte, actualment Al-Asmunayn, situada a uns 20 quilòmetres al nord-est de Tall al-Amarna.

vuit. Va promocionar el Concurs Catequístic Diocesà, que consistia en treballs manuals i redaccions d'alumnes de parròquies i col·legis. L'any 1949 va deixar de publicar-se.

El novembre de 1942 s'editava un número extraordinari anomenat *Sacrificios, ruinas y despojos de la Iglesia gerundense durante el dominio marxista (1936-1939)* que recollia els noms dels capellans màrtirs de la Guerra Civil i les destrosses que aquesta ocasionà en els temples.

La Guia de l'Església de Girona

La Guia de l'Església de Girona també es pot considerar un suplement. Surt el mes de gener, com a número separat del *Butlletí*. La primera vegada que es va publicar fou el 1976. Recull tota l'organització de la Cúria Diocesana amb els consells, secretaries, vicaries, delegacions i secretariats. Aglutina tots els centres, residències i moviments que té l'Església diocesana, així com totes les comunitats religioses. És molt útil per la relació que porta de totes les parròquies de la diòcesi de Girona, agrupades per zones pastorals i arxiprestats. Inclou les dades de cadascuna d'elles i els horaris de despatx. La part final refereix per ordre alfabètic el nom dels rectors que té la diòcesi de Girona i les dades personals de cadascun d'ells.

PERIODICITAT

El *Butlletí* va començar sortint sis cops al mes, especialment els dies 5, 10, 15, 20, 25 i 30. Però dos anys més tard, el 10 d'abril de 1858 va passar a publicar-se tres vegades, els dies 10, 20 i 30 «sin perjuicio de publicarse algún número extraordinario u hoja suelta, cuando la perentoriedad del servicio lo reclame». En la capçalera d'aquell número es podia llegir que hom s'hi podia subscriure a la *Secretaria de Cámara*, als arxiprestos o bé a la llibreria de Melitón Suñer. El preu era de 6 rals per trimestre. No s'admetien subscripcions per menys temps que el de tres mesos i els números solts es venien a 6 quarts.

A partir del segon semestre de 1870 començaria a sortir de manera irregular –en aquell semestre només van editar-se dos números–, fins al mes de juliol de 1878 en què recobriria la normalitat tornant a publicar-se tres cops al mes. Però això no seria més que un miratge, perquè el 1883, passaria a sortir normalment dues vegades al mes i d'altres una.

A partir del 1923, de mica en mica, passa a convertir-se en una publicació mensual, encara que en moltes ocasions també hi ha dos números al mes.

El 25 de juny de 1936 va deixar de publicar-se a causa de la Guerra Civil. No tornaria a veure la llum fins al 14 de febrer de 1939. La periodicitat des de llavors va ser també indefinida: un, dos o fins i tot tres cops al mes; fins que a meitat de la dècada dels 50 passaria a publicar-se mensualment, tal com és ara. Els mesos de juliol i agost s'edita un sol número, i el mes de gener, a part de l'exemplar corresponent, també surt la *Guia de l'Església de Girona*. Per tant, dotze números l'any.

IDIOMA

L'idioma de les primeres edicions era el castellà, amb algunes petites excepcions en què es publicaven algunes circulars del bisbe Florenci Lorente en català. Juntament amb el castellà, un altre idioma utilitzat era el llatí. El primer cop que es va fer servir fou el 15 de març de 1858 (pàgs. 116-118); es tractava d'una disposició del Vaticà per definir l'ús d'ornaments per a la celebració de la santa missa. Tot i que el llatí era poc usat, es publicaven en aquest idioma informes de Congregacions del Vaticà, alguna encíclica del Papa, circulars de la Inquisició o aspectes relacionats amb la litúrgia, entre d'altres. L'any 1870 es podien llegir també en llatí, algunes Constitucions del Concili Vaticà I.

A inicis del segle XX el català és quasi inexistent. Curiosament, hi ha més textos en llatí que en català. La resta són en castellà, que és l'idioma predominant. Amb tot, en català podem llegir, entre d'altres, una carta del bisbe Francesc de Pol sobre la peregrinació a Lourdes (30 abril de 1908, pàg. 169).

Després de la Guerra Civil, el *Butlletí* s'escriu exclusivament en castellà i el llatí és emprat en comptades ocasions. El primer cop que trobem algun text en català és l'octubre de 1966. És una carta pastoral del bisbe Narcís Jubany –escrita també en castellà–, sobre *L'espiritualitat del matrimoni cristià a la llum del Concili Vaticà II*. Anava adreçada als «esposos cristians de la nostra diòcesi i a tots els joves que es preparen per casar-se» (número especial del mes d'octubre).

L'any 1967 s'incorpora una nova secció titulada *Diòcesis Misionera* destinada als missioners gironins perquè expliquin les seves tasques pastorals

als països on estan destinats. Aquest nou apartat ajudarà a promocionar el català. Així, el 15 de maig de 1967 es publiquen cinc cartes (pàgs. 287-290). Era la primera vegada que un text en català després de la Guerra Civil no estava traduït al castellà. Una d'elles era d'en Joaquim Vallmajó, firmada el 13 de març de 1966 des de Kigali (Rwanda)³.

A partir de 1968, el bisbe Jubany comença també a escriure cartes adreçades als sacerdots únicament en català.

L'any 1975 s'introdueixen més coses en català. A mesura que passen els anys, els únics documents en castellà són els de la Santa Seu (escrits del Papa i de les congregacions vaticanes) així com els de la Conferència Episcopal Espanyola. El 1985 es publiquen per primera vegada els documents de la Santa Seu en català. I així ha continuat fins ara, tot el *Butlletí* és en català a excepció dels textos que provéne de la Conferència Episcopal Espanyola.

IMPRESSIÓ

Al llarg de la història ha passat per les següent impremtes:

<i>Any</i>	<i>Nom</i>	<i>Adreça</i>
25 gener 1856	Melitón Suñer	Ballesteries
22 octubre 1862	Tomàs Carreras	Ballesteries 3
10 gener 1864	Santiago Feliu	Ciudadans 2
10 gener 1865	Tomàs Carreras	Ballesteries i Pujada de St. Martí
14 febrer 1939	Masó	Força
Gener 1990	Palahí	Canonge Dorca

EDICIÓ I DISTRIBUCIÓ

Atès el caràcter oficial que té aquesta publicació, el principal lloc de distribució és a entitats i persones relacionades amb el Bisbat de Girona. Té un tiratge mensual de 530 exemplars (any 2008). Aquest nombre permet mantenir el tiratge l'any 2006, que era de 525. Però si ho comparem amb

³ Mn. Joaquim Vallmajó va ser assassinat a Rwanda el 26 d'abril de 1994.

anys enrere, ha anat baixant lentament. El 2002 en tenia 580 i el 1971, per exemple, 800⁴.

L'any 2008 comptava amb 430 subscriptors (519 l'any 2006, 576 el 2002). La quota de subscriptor el 2008 era de 42,60 euros l'any.

Hi estan subscrietes les parròquies de la diòcesi de Girona⁵, delegacions i secretariats del Bisbat, les comunitats religioses, algunes entitats diocesanes, missioners i els col·legis religiosos diocesans⁶. També diverses institucions, entitats civils o empreses.

El nombre de subscriptors en els últims anys ha disminuït. Ha afectat principalment les subscripcions de les parròquies, que han agrupat els serveis parroquials i perquè cada vegada és més habitual que un sol rector assumeixi la responsabilitat de portar cada cop més parròquies. Per tant, amb menys exemplars en fan prou.

Tothom s'hi pot subscriure. La prova és que hi ha una trentena de persones laiques que el reben cada mes. No es ven a cap llibreria. L'únic lloc on es pot adquirir és a les oficines del Bisbat de Girona, al preu de 3,55 euros cada exemplar.

L'últim exemplar de cada mes es pot consultar en el web del Bisbat en format PDF.

DIRECCIÓ I REDACCIÓ

L'equip que fa possible el *Butlletí de l'Església de Girona* està format per un director i quatre persones més que s'encarreguen de la redacció i coordinació, administració, comptabilitat i correcció.

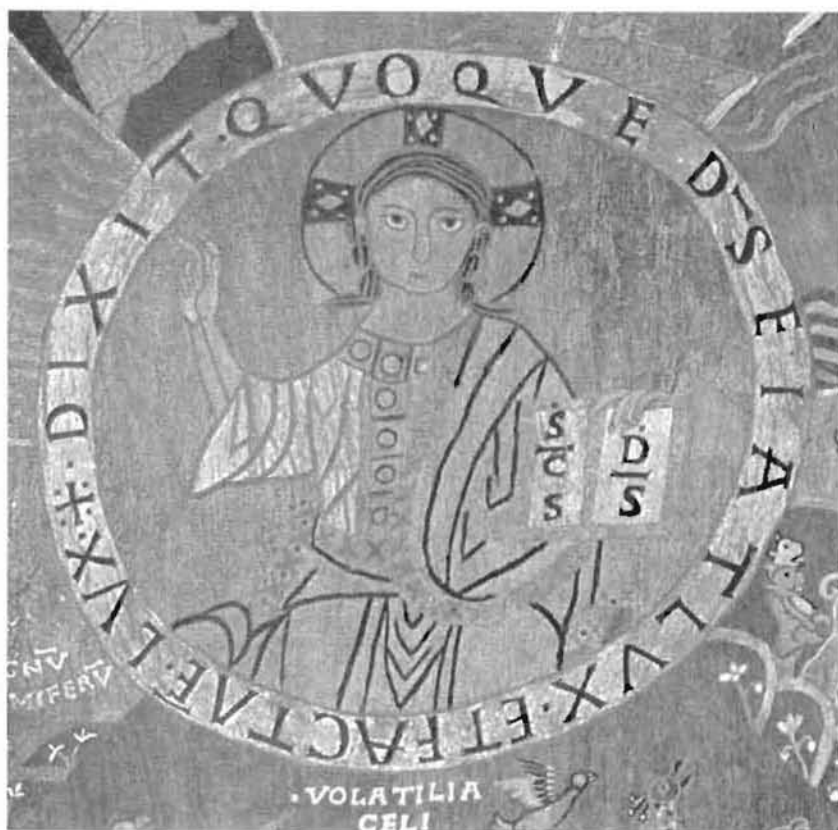
La publicació depèn de la Secretaria General del Bisbat de Girona.

⁴ Les tres primeres dades han estat facilitades des del mateix Bisbat, mentre que l'última, la que correspon a l'any 1971, ha estat extreta de la revista *Vida Catòlica* (gener 1971, pàg. 9).

⁵ Excepte les de pocs habitants. En aquest cas, el *Butlletí* es guarda en una parròquia més gran perquè pugui ser consultat. L'any 2007, la diòcesi de Girona comptava amb 387 parròquies i 14 annexos.

⁶ Em refereixo a col·legis que administrativament depenen del Bisbat de Girona, no a col·legis religiosos, que aquests ja reben el *Butlletí* com a comunitat religiosa. Actualment, hi ha dos col·legis que depenen administrativament del Bisbat: Prats de la Carrera (Palafrugell) i Sant Josep (Sant Feliu de Guíxols).

ÀNGEL RODRÍGUEZ VILAGRAN

BUTLLETÍ
DE L'ESGLÉSIA
DE GIRONA

SETEMBRE 1984

Portada del *Butlletí* de l'any 1984.

Darrers directors:

Mn. Emili Montal (des de 1965 com a mínim)⁷
Mn. Jaume Julià (des del 22 octubre de 1975)
Mn. Esteve Andreu (des del Setembre de 1977)
Mn. Joan Naspleda (des del 30 setembre 1982)

FITXA TÈCNICA

Editor: Bisbat de Girona
Fundació: 1856
Periodicitat: mensual
Tiratge: 530 (any 2008)
Nombre de subscriptors: 430 (2008)
Finançament: publicitat, subscriptors
Distribució: parròquies, comunitats religioses, entitats diocesanes, missioners, col·legis, institucions, subscriptors i personal de la Cúria.
Mida: 22 x 16 cm
Columnes: entre 1 i 2 columnes
Pàgines: indeterminat
Fotografies: no. Només en casos molt excepcionals
Publicitat: sí
Idioma: català en general, castellà els documents de la Conferència Episcopal Espanyola
E-mail: no
Web: sí
Preu: 3,55 euros
Maquetació: impremta
Impremta: Palahí (Girona)
Nom del director: Joan Naspleda
Consell de redacció: no

⁷ L'*Annalis Ordo* (el que era l'antiga *Guia de l'Església de Girona*) l'esmentava en l'edició de 1965. La publicació no posa el nom dels directors del *Butlletí* en les edicions anteriors.

Col·laboradors: no

Personal remunerat: no

Adreça redacció: Plaça del Vi, 2 - 17004 Girona

EL BUTLLETÍ COM A NARRADOR DE LA SOCIETAT

Repassar la història del *Butlletí*, és una bona manera per conèixer la pròpia història de l'Església de Girona. Hom pot arribar a veure com passen per les seves mans consagracions de bisbes, de papes... i comprovar com ha evolucionat la societat i l'Església.

Alguns dels textos que s'exposen a continuació podrien estranyar. N'hi ha que fins i tot poden fer gràcia, però cal contextualitzar-los en l'època en què foren escrits. Cal fer-ne una exegesi de cadascun.

a) Les visites dels bisbes als fidels

Com que és l'òrgan oficial del Bisbat de Girona, no ha d'estranyar que la «revista» del Bisbe informés de les visites pastorals⁸ que organitzava. Així de contundent (30 octubre 1856, pàg. 562) es mostrava quan escrivia que el bisbe d'aleshores Florenci Lorente, havia visitat, des que era prelat de Girona, dues vegades tots els pobles de la seva diòcesi (cal tenir present que Mons. Lorente va ser nomenat l'any 1848). Cal dubtar-ne? Llegint fragments com aquest és difícil:

«Ni lo fragoso del terreno, ni la tempestad y la lluvia, ni los inconvenientes de largas y penosas jornadas han sido bastantes para retraer a nuestro Obispo de visitar hasta los más remotos pueblos de la diócesis; porque la caridad, esa virtud divina que tanto resalta en nuestro dignísimo Prelado, no conoce dificultades, allana las montañas, todo lo vence, todo lo puede.»

⁸ Alguns bisbes van donar molta importància a les visites pastorals. Hem de tenir en compte que no existien els mitjans de locomoció com ara i per tant la comunicació entre el bisbe i els fidels era llunyana. El que feia el prelat era visitar periòdicament els pobles de la seva diòcesi. Abans, demanava als rectors de les parròquies que aniria a visitar, que li enviessin un informe sobre la situació del poble: economia, treball, moralitat religiosa, pràctica religiosa, conservació de temples... Aquests informes, anomenats «visites pastorals», han estat de gran ajuda per als historiadors per conèixer l'existència de temples, la seva conservació, les restauracions i la societat en general d'aquell moment. A la diòcesi de Girona es guarden a l'Arxiu Diocesà.

La visita del bisbe Florenci sembla fins i tot –pel que es llegeix– que va tenir efectes taumatúrgics (30 octubre 1856, pàg. 565):

«¡Cuántos matrimonios desunidos han recobrado la tranquilidad y la calma! ¡Cuántas personas de un mismo pueblo y de una misma familia divididas por el genio maligno de la discordia se han dado un abrazo de paz y reconciliación! ¡Cuántos hijos que llenaban de amargura la vida de sus ancianos padres, a quines hubieran hecho bajar con dolor al sepulcro antes de tiempo, se han prosternado a los pies de su S.E., y al besar la mano de aquellos que les dieron el ser, les prometieron un cariño y un respeto perdurable! [...]»

b) Les cartes dels bisbes. Decrets de Secretaria i Vicaria General

Llegint les cartes dels diferents bisbes que han passat per la diòcesi de Girona en vida del butlletí, es poden conèixer curiositats i fets.

És costum que el Dijous Sant es faci el lavatori de peus. El secretari del Bisbat, Marcelino Herranz, en nom del bisbe Lorente, escrivia un «parte oficial» a la portada (10 març 1859, pàg. 89) adreçat als capellans en què els encarrega d'escollir un pobre de solemnitat per a l'esmentat acte litúrgic. S'hi podia llegir:

«[el bisbe] ha tenido a bien mandarme encargue a los Sres. Deanes se sirvan elegir un pobre de solemnitad en su respectivo deanato, que reúna las circunstancias de ser de edad de 60 años a lo menos, de buena conducta moral y religiosa, que haya frecuentado alguna vez entre año los Santos Sacramentos, que no tenga defecto físico notable, ni se halle impedido para andar con cierta facilidad, pues habrá de acompañar a S.E.I, según costumbre, a la Santa Visita de los monumentos, y finalmente que sea de distinta parroquia que los de los años precedentes.»

Els noms dels pobres escollits eren publicats després en el *Butlletí*.

Més ordres en nom del bisbe redactades pel seu secretari les trobem en el pontificat de Mons. Constantí Bonet, prelat que va assistir al Concili Vaticà I. Es prohibia que un determinat capellà que visitaria la diòcesi, encara que tingués llicència, celebrés missa (10 febrer 1865, pàg. 94):

«De órden de mi Ilmo. Señor Obispo advierto a todos los Sres. Curas-párrocos que si en sus respectivas feligresías se presentase el sacerdote D. Antonio García de la Riva, beneficiado de la Catedral de Ceuta, no le

permitan celebrar la Santa Misa, aunque para ello llevase licencia de S.S Ilma. o cualquier otro Prelado y les encargo avisen puntualmente a esta Secretaría de Cámara, si estuviese o viniese a la presente diócesis.»

Poc abans de començar la Quaresma (16 febrer 1911, pàg. 93) el *Butlletí* publicava una extensa carta pastoral de Mons. Francesc Mas en què prohibia als capellans menjar ous i lactinins per Setmana Santa:

«La benevolencia de la Santa Sede acude por la Bula de lactinios en favor de los eclesiásticos, concediendo la facultad de comer huevos y lactinios en la Cuaresma, menos en la Semana Mayor, o sea, desde el lunes al sábado santo, ambos inclusive, a los presbíteros seculares y regulares que viven fuera del claustro [...] debiendo tomar el sumario de lactinios que les corresponde, Bula que les es tan necesaria, que, si no se proveen de ella, no pueden usar el indulto cuadregesimal o de carne.»

Dels episodis tràgics de la història del nostre país, s'hi troba la Guerra Civil. Durant aquest temps la publicació va deixar d'editar-se. El febrer de 1939 tornava a veure la llum amb una esquila a la portada anunciant la mort del papa Pius XI. Les següents dues pàgines eren firmades pel llavors Vicari General, Mn. Esteve Canadell, que amb divuit punts donava les instruccions necessàries per restaurar l'Església diocesana: el clergat, el culte, l'atenció a les parròquies... Entre altres coses es demanava que els capellans s'incorporessin de nou a les parròquies on havien estat rectors abans del conflicte, que es vestissin amb la sotana (el *Butlletí* escriu *hábito talar*) i portessin la *clerical tonsura*, que reconciliessin les esglésies profanades i les adequessin per al culte –es publicava fins i tot la fórmula per a la reconciliació–. Se suposa que els capellans guardarien el copó, el calze o la patena que tenien abans de la guerra. En cas contrari, els haurien de demanar urgentment a companys sacerdots o bé al propi Bisbat; tal com es pot llegir en el decret (14 febrer 1939, pàg. 2):

«Prohibimos terminantemente la celebración con copa o vaso de cristal así como celebrar o guardar la reserva del Santísimo Sacramento, sin especial autorización, en casas particulares, si existiese en la localidad alguna iglesia u oratorio, público o semi-público, ya canónicamente habilitado para el culto y suficientes para atender a los celebrantes.»

Alguns capellans també haurien pogut tenir problemes per confessar (14 febrer 1939, pàg. 3):

«Interesa en gran manera que se adquieran pronto confesionarios; y mientras ello no sea posible, para oír confesiones de mujeres, constrúyanse

a este efecto una o más tablas o bastidores, provistos de rejilla. Prohibimos las confesiones de mujeres fuera de las iglesias o locales habilitados para el culto en las parroquias que ya los posean y aún oír dichas confesiones en los mencionados bastidores siendo de noche.»

c) La moralitat en general

Fins que no va arribar el pontificat del bisbe Jubany (1964), el *Butlletí* va ser prolífer en articles moralistes i farcits de paraules amenaçadores. El bisbe Florenci Lorente va escriure diferents cartes pastorals (29 febrer 1856, pàg. 120):

«¡Ah! Cuántos jóvenes de ambos sexos se abandonan a los vicios más vergonzosos, a la impiedad y a desórdenes abominables, que les precipitan la vida corporal en la flor de su edad, y lo que es aún más doloroso y sensible, les ponen en el más inminente riesgo de perder su alma eternamente, siendo la causa de tanta desventura no pocas veces el descuido y criminal indolencia de sus padres! ¡Ay qué cargo tan tremendo les hará a estos el Dios de justicia.»

És el llenguatge de l'Església d'abans del Concili Vaticà II: sovint aterrador, de por i de càstig diví. Molt preocupada per donar ordres de tipus moral i sobretot de propagació de la fe. Florenci Lorente (30 novembre 1856, pàgs. 618-620):

«[...] Estamos apurando desde hace muchos años la copa de amargas aflicciones que sobre nosotros derrama la mano de Señor; pero lo que nos debe de llenar de temor y espanto, es el que aún continúan los males y las calamidades en diversas partes de nuestro Reino. No ignoráis que en muchas de sus ricas provincias por falta de las lluvias necesarias y otras tristes causas, hay grande carestía de los primeros alimentos de la vida: en otras han sido las cosechas muy escasas, como sucede en nuestro suelo, que por cuatro años consecutivos han sido tan menguadas, que ni siquiera compensan los sudores [...] teniendo que emigrar por este motivo muchos de sus habitantes a otros pueblos menos infortunados para buscar alimento necesario. [...] En vista y presencia de tantos castigos y plagas, como la Justicia Divina hace caer sobre nosotros, era muy justo y debido que todos reflexionásemos acerca de las causas de calamidades tan continuas, multiplicadas y extraordinarias, a fin de procurar poner el remedio necesario [...].»

Una de les causes d'aquelles calamitats, segons la carta del prelat, era la lectura de llibres qualificats d'impis, immorals i obscens, ja que amb la

ÀNGEL RODRÍGUEZ VILAGRAN

Butlletí de l'Església de Girona

Gener 2008

Portada actual del *Butlletí*.

seva lectura «se ha delibitado el sentimiento religioso, y por consecuencia indispensable, se ha extinguido el santo temor de Dios, que es el alma de la conducta del cristiano fiel a su religión».

L'estiu de 1882 (18 juliol 1882: 146) es publicava un llistat de normes a partir de l'article *Un cristiano como ha de ser y se necesita* extret del *Boletín Eclesiástico de Tarragona*. Constava de tretze punts en què es convida el fidel a descobrir-se respectuosament o a senyar-se quan passa davant d'una església, saludar els capellans que troba pel carrer i acompanyar-lo si és necessari, senyar-se quan el cotxe o el tren parteix, fer també el senyal de la creu quan comences a menjar –encara que sigui en un restaurant–, parlar de Déu a un malalt... S'hi llegia també:

«[els cristians] Se abstienen de lecturas malas o peligrosas, y haciéndose superior a los respetos humanos leen sin esconderse libros, folletos, periódicos francamente católicos [...] no permitiendo la entrada de impresos y escritos irreligiosos o inmorales; no consintiendo adornos, cuadros, estampas, u otros objetos capaces de provocar las pasiones. ¡Qué mejor, más digno y cristiano adorno de un salón o dormitorio que una devota imagen de Jesucristo crucificado y un cuadro de la Virgen María! “Maldito Calvino”, exclamó un ministro protestante al fijar su mirada en un crucifijo de una galería de Dusseldorf. “maldito Calvino que nos quitó las imágenes: más me mueve la vista de esta imagen de mi Salvador, que no me movieron todos los sermones que he oído en mi vida. [...]»

Nuestras cristianas no se dejan dominar por la tiranía de la moda, ni deslumbrar por la fascinación del lujo. Lo primero es frivolidad indigna de una cristiana; lo segundo llega a ser la ruina de muchas familias: y si se trata de modas indecentes, no las adoptan para sí, ni para sus hijas, ni las consienten en sus dependientes.»

També s'animava a la propagació de la fe d'aquesta manera (18 juliol 1882, pàg. 147):

«Cuando ha de viajar, si sus haberes lo permiten, se provee de hojas y libritos de propaganda católica, que regala oportunamente, o de intento olvida en el vagón, en el coche, en el alojamiento, etc. Son un cebo echado a la ventura que alguno morderá para su salud.»

Les festes del carnaval no van ser mai ben vistes per l'«antiga» Església. Repassant els butlletins podem llegir diferents circulars de bisbes i altres

articles morals en contra d'aquestes celebracions. Un exemple el tenim amb el bisbe Francesc de Pol quan demanava als capellans que convoquessin funcions de *desagravios* amb exposició del Santíssim (17 febrer 1908, pàgs. 71-74):

«Se acerca el Carnaval, tiempo en que las muchedumbres, ebrias de licencia y disolución, se entregan todos los años a algazaras y escándalos, propios de un pueblo gentil. En estos días, los hijos del mundo se coronan de rosas, beben con abundancia el vino de Babilonia y tapado el rostro y vestidos con extravagancia, muerden las honras ajenas con calumnias e injurias, envenenan los oídos del prójimo con impurezas, desprestigian lo más sagrado con el ridículo, se atreven a todas las inconveniencias, y no hay prado que no llenen de su lujuria. [...] Amados míos, por el amor de Nuestro Señor Jesucristo os conjuro a que huyáis de las saturnales del vicio, que toméis parte ni permitáis la tomen vuestras familias en las bacanales del Carnaval, que son la deshonra del nombre cristiano. [...] Si amáis a Jesús, nuestro Bien, mostrádselo, acompañándole en las funciones de desagravios que ordenamos se hagan en todas las parroquias de la Diócesis ante el Señor Sacramentado, para compensarle con las flores de vuestra devoción de tantos y tantos ultrajes que en los días de Carnaval recibe de los malos cristianos.»

En alguns dies de Setmana Santa els espectacles estaven prohibits per l'administració civil. D'aquesta manera, podíem llegir una circular del Governador Civil de Girona, Antonio Sanz (15 març 1956, pàg. 74), en què disposava:

«[...] desde las doce horas del Jueves Santo, día 29 del actual, hasta la una hora del Domingo de Resurrección, día primero de abril, deberán suspenderse los espectáculos, incluso cabarets, sin más excepciones que algún concierto sacro u otros de índole análoga.»

Existia, fins i tot, una mena d'associació anomenada Campaña Pro Moralidad, amb seu al carrer Santa Clara de Madrid. El *Butlletí* publicava (15 setembre 1956, pàg. 224) una notícia en què s'afirmava que l'esmentada entitat estava preparant un número especial de la seva revista que aniria dedicada al ball. Es demanava a tots els rectors de la diòcesi de Girona que enviessin reflexions, suggeriments, advertències i notes que consideressin oportunes. Per ells, hi havia cinc punts essencials en el problema del ball, i per això, pregaven que responguessin també a les següents preguntes:

- «1- ¿Qué piensa usted del baile actual, es decir, agarrado?
- 2- ¿Qué piensan en general los jóvenes, las jóvenes y sus padres?
- 3- ¿Cuáles son los males acarreados por los bailes?
- 5- ¿Qué diversiones se podrían proponer para sustituir el baile?»

d) La moralitat a les platges

Capítol a part mereixen els escrits sobre el comportament que havia de tenir el cristià envers les platges. Era costum que quan s'acostava l'estiu el bisbe, un redactor o bé a través de la transcripció d'una altra publicació, en fessin referència. Fins a cinc pàgines va arribar a escriure el bisbe Josep Cartaïa sota el títol «Alocución del Rdm. Prelado sobre la inmodestia en las playas». El prelat considerava de plaga i epidèmia la immodèstia en la manera de vestir i la immoralitat a les platges. Als qui adduïen com a motiu la higiene i l'efecte benèfic dels banys de sol el prelat contestava: (*Butlletí*, 16 juliol 1940, pàgs. 121-125)

«[...] Estamos seguros de que ningún facultativo ha prescrito ni prescribirá jamás que al baño de sol le haya de acompañar imprescindiblemente ese otro baño de impudor y de lascivia que se toma en esa promiscuidad desenfadada de las playas y piscinas. [...] Van allí a imprimir con detrimento de su alma, una marca de frívola distinción y de mundanidad en su epidermis y nada más. De manera que las más de las veces la higiene no es una razón sino un pretexto. ¡Triste pretexto el que se esgrime para ofender a Dios!»

El Bisbe es preguntava:

«¿A qué viene si no, esa obstinada resistencia a aceptar la separación de sexos? Estamos seguros de que si se estableciese rigurosa y formalmente como medida general dicha separación, la concurrencia disminuiría en proporciones tan grandes como elocuentes.»

L'al·locució sencera va ser llegida en totes les misses de totes les esglésies del bisbat de Girona el diumenge després de la recepció del butlletí. Així es menava a la publicació.

Setze anys després (15 de juliol de 1956, pàg. 162), el mateix Cartaïa insistia sobre la immoralitat. Aquesta vegada incloïa el vestit estiuenc:

«La inmodestia en el vestir femenino y también masculino bajo pretexto del calor en formas diferentes y con atrevimientos siempre detestables,

convierte las calles y paseos de las grandes y pequeñas poblaciones en incentivo dañoso contra el cual han de luchar incesantemente las personas que aman el recato y la pureza de costumbres. [...] La inmodestia en el vestir se pretende justificar por el calor, pero esto es un simple pretexto, una razón que carece de fundamento ya que en nuestras latitudes nunca el calor alcanza tanta intensidad que no puede soportarse cubriendo el cuerpo todo lo que la honestidad y decencia manden cubrir. Y la prueba de ello la tenemos en el hecho innegable de que son muchísimas las personas de uno y otro sexo que visten como Dios manda aun en medio de rudas labores sin que el calor les cause daño alguno.»

Un article sense firma publicat tres anys més tard (15 d'agost de 1959, pàgs. 151-152), qualificava l'estiu com el «invierno de las almas». S'hi podia llegir també que «es tiempo, ciertamente, en que el mundo, el demonio y la carne hacen mayor estrago en las almas». Era un escrit basat en ordres:

«Deben evitarse los baños mixtos (individuos de distintos sexos), que entrañan casi siempre ocasión próxima de pecado y de escándalo, por muchas precauciones que se tomen y más, si cabe, en las piscinas, donde lo reducido del espacio y la aglomeración de personas hacen más próximo el peligro. [...] Únicamente pueden tolerarse las piscinas mixtas infantiles, siempre que sean sólo para niños que no han llegado al uso de razón. Pero tampoco deben ser éstos admitidos en las piscinas de mayores, de sexo distinto, por las imágenes que pueden quedarles para el día de mañana.

En las piscinas para hombres solos puede tolerarse el simple bañador, y son más aceptables las variedades parecidas a la prenda llamada «Meyba». Para las mujeres solas el traje debe ser tal que cubra el tronco, y con faldillas para fuera del agua.

En los baños mixtos, si de ningún modo se pueden evitar, el traje de hombres y mujeres debe ser más modesto y emplearse sólo para el agua, cubriéndose al salir con el albornoz. [...] Los baños escolares deben hacerse con separación de sexos, con trajes convenientes, por edades afines y bajo la vigilancia de los directores de los centros docentes. [...]

Presentan especiales peligros las excursiones campestres, con baño mixto en un estanque o río; pues a los inconvenientes del baño público en general hay que añadir los que provienen de la frivolidad, ligereza y excesiva libertad de un día de excursión.»

e) El comportament de sacerdots, nuncis i papes

A meitat de la dècada dels 50 del segle passat, preocupava l'ús de la motocicleta que feien els rectors, també de la sotana o de l'assistència a espectacles. S'entén així perquè la Conferència de Metropolitans de Espanya va celebrar del 26 al 29 de novembre de 1956 una assemblea de la qual van sortir diferents acords i que van ser publicats íntegrament (15 de març de 1957, pàg. 67). Pel que fa a la sotana o vestit eclesiàstic, s'ordenava que no se n'havia de prescindir llevat de circumstàncies anormals. Fins i tot, viatjant a l'estranger, tampoc no s'havia de deixar de banda sense raons greus. Això sí, «yendo en motocicleta se podrá usar boina o casco protector».

Perquè un capellà tingués moto, havia de demanar permís al Bisbe. L'ús d'aquest vehicle quedava limitat només a tasques pastorals i tenien prohibit portar-hi una dona al darrere.

Era indegut que un capellà fumés pels carrers. Tenien prohibida l'assistència als espectacles com ara teatres, cinemes, balls moderns, camps de futbol professional, places de toros... «sólo por razones especiales y con permiso expreso del Prelado podrá permitirse tal asistencia siempre con las debidas cautelas».

Tal com hem vist, el 1957 els capellans podien utilitzar la moto, encara que només fos per tasques pastorals. Però el 1895, per estrany que fos, tenien prohibit l'ús del velocípede. Es troba en el *Butlletí* d'aquell any (29 abril 1895, pàg. 486) amb una «Declaración de la Sagrada Congregación de obispos y regulares alabando la prohibición hecha a su clero por un prelado de Hungría acerca del uso del velocípedo». En un text escrit en llatí, es llegeix que la prohibició d'aquest vehicle «no solament allibera els sacerdots dels perills del cos, sinó que aparta els escàndols dels fidels i la burla dels mateixos sacerdots».

Reculant una mica més enrere, la curiositat porta a conèixer el «Compendio de las facultades que por Su Santidad están concedidas al actual Nuncio de España, Excmo. Ilmo y Rmo Monseñor Angel Bianchi» (15 de desembre de 1880, pàgs. 367-368). D'entre els 47 punts, el nunci tenia la facultat de: «Usar peluca en los oficios, que las monjas puedan salir a tomar baños, leer libros prohibidos y absolver a masones.»

El *Butlletí* (20 juliol 1879, pàg. 499) també ofereix detalls curiosos de la vida d'un Papa, en aquest cas de Lleó XIII:

«Madruga mucho, como que a las cinco y media, lo mismo en invierno que en verano, ha dicho misa. A la siete toma un frugal desayuno; después, durante los meses del verano y de la primavera, pasea media hora por el jardín [...]. A las ocho recibe al Secretario de Estado y despacha los negocios pendientes con los gobiernos extranjeros. Hacia el mediodía da audiencia a los Cardenales, Prefectos de las congregaciones eclesiásticas, y más tarde recibe a las diversas personas, ya de Roma, ya de fuera de Roma que quieren ver al papa, oír su voz y recibir su bendición.

A las dos, próximamente, le sirven su parca comida, en la que no invierte más de tres cuartos de hora [...]. En seguida de concluir de comer descansa por unos minutos, y acto continuo empieza a trabajar con sus secretarios privados y el prelado Pecci en el despacho de su correspondencia particular, operación en que invierte de dos a tres horas, después de lo cual da el paseo de costumbre, acompañado de los monseñores de su intimidad, en el jardín, en los museos o en la biblioteca, según el tiempo. El paseo concluye al toque del Ave-María.

Vuelto a sus habitaciones, permanece durante una hora con el caudatario, con quien reza las Horas, y en seguida vuelve a recibir a sus subalternos. A las diez autoriza a los prelados para que se retiren, y se va a acostar, seguido de su primer camarero.»

f) Propaganda de les escoles catòliques

L'estiu de 1888 (2 juliol 1888, pàgs. 173-178) es publicava un article del *Boletín Eclesiástico de Madrid-Alcalá* sota el títol de «¿Es pecado mortal recibir educación en las escuelas neutras o laicas?». El text començava fins i tot dient «No creemos difícil responder acertadamente a esta pregunta». Podem llegir entre altres coses:

«Con razón, un escritor contemporáneo ha llamado a las escuelas laicas, no escuelas sin Dios, sino escuelas contra Dios, diciendo además que la escuela laica es el demonio convertido en preceptor [...] La educación cristiana tiene por objeto directo el perfeccionamiento del hombre, porque como la etimología de las misma palabra indica, educar es guiar al hombre, desenvolver sus facultades, y conducirlo hacia el bien. Por consiguiente, las escuelas laicas, defectuosas por su naturaleza en este punto, no pueden proporcionar esa perfección. Esta es la causa por la que la Iglesia, por medio de los Romanos Pontífices, ha condenado repetidas veces estos centros, denunciándolos como obra de las sectas masónicas, y por consiguiente,

como medio de alejar a los fieles del conocimiento de Dios y de la práctica del bien. [...] No sólo es pecado mortal recibir educación en las mencionadas escuelas, sino que este pecado reúne también circunstancias agravantes que no pueden pasar desapercibidas a los ojos del buen moralista.»

g) Pregàries

La fe mou muntanyes, a ella acudeixen els fidels en temps de necessitat implorant la Mare de Déu, un sant, Jesús o bé el mateix Déu Totpoderós. Consultant diversos números de diferents anys, hom s'adona que a mitja primavera es fan pregàries per demanar pluja. Un mes després, sembla que el Totpoderós n'ha fet cas.

El bisbe Tomàs Sivilla, escrivia una circular (30 maig 1904, pàg. 138) adreçada als rectors en què els demana:

«Para implorar del Señor el beneficio de la lluvia, cuya necesidad se experimenta en varias comarcas del obispado, venimos en disponer que hasta nueva orden se diga en la Santa Misa, mientras lo consienta la rúbrica, la colecta *ad petendam pluviam*.»

Quinze dies després (16 juny 1904, pàg. 153), el *Butlletí* a portada reproduïa una altra circular del bisbe Tomàs:

«Informados de que la reciente lluvia beneficosa ha sido general en el obispado, remediándose con ella la sequía, que motivó nuestra circular de 29 de mayo último, ordenamos que desde el recibo del presente Boletín, deje de decirse en la Santa Misa la colecta *ad petendam pluviam* y que por durante tres días se diga la *pro gratiarum actione*.»

h) L'ús del telèfon

Una curiosa sentència es pot llegir en llatí (1 juliol 1895, pàg. 547) dictada per la Sagrada Congregació d'eminents i reverendíssims cardenals del Vaticà. El bisbe de Canàries demana que un dels seus capellans pugui utilitzar el telèfon, ja que és el confessor d'un convent de monges cistercenques de clausura. Com que viu lluny del monestir, sol·licita que en casos d'urgència es pugui utilitzar aquesta «nova» tecnologia. La resposta des del Vaticà és positiva, això sí, sempre que hi hagi en el moment de la utilització dues monges "sensates i majors" que escoltin les paraules sobre les quals la consciència del Bisbe quedarà excusada. El vicari general havia d'estar informat de la trucada.